

Demati glasnik

Štev. 220

Lienz, ponedeljek 21. oktobra 1946

Leto. 2.

"Italija grozeči ognjenik."

Obpravnavali smo že pereča vprašanja, ki zdaj pretresajo Italijo. Njena notranja in zunanja politika postaja vedno večja neznanka. Medtem ko je do zadnjega vsaj italijanska zunanja politika pod vodstvom krščanskega demokrata De Gasperija imela jasno zahodno smer, se bo poslej tudi to spremenilo, ko je italijansko zunanjo politiko prevzel socialist Nenni. Dasi so socialisti v zahodni Evropi sami posebi bolj zahodnjaško usmerjeni, pa Nenni velja za tistega moča med italijanskimi socialisti, ki vsaj z enim očesom, če ne že spoldrugim pomežikuje komunistom in Moskvi. Prav te dni je socialistična stranka v Italiji v dogovoru z italijanskimi komunisti za čim tesnejšo povezanost pri vladanju. Prvi tak ukrep, ki daje slutiti velikopoteznost novih sprememb, je sprememba diplomatskih zastopnikov italijanske države v zunanjem svetu. Če se bosta obe ti dve marksistični stranki v vladi še tesneje povezali, bo krščanska demokracija, ki je doslej največja stranka, potisnjena v manjšino, kar je sicer bolj vprašanje notranje politike, vendar bo vso politično zgradbo v Italiji še bolj pretreslo. Istočasno s temi stremljenji levičarskih strank po čim večjem uveljavljanju, se pa v množicah italijanskega naroda začnejo opazovati novo stremljenje za čim bolj desničarsko smer. Nobenega dvoma ni, da v Italiji vre, in sicer močno vre. V tem pogledu nam podaja lepo sliko članek švicarskega lista "Die Welt-woche" od 30. avgusta, ki pod naslovom "Italija, grozeči ognjenik" med drugim tako-le razglablja:

"Hudo naporni razvoj proč od fašizma se Italiji ni splačal. Kajpada je v Italiji jedro idealistov, ki so se borili za demokracijo, ne da bi se bili spraševali, kaj bo to Italiji svetovno-politično in gospodarsko koristilo. Borili so se pač, ker jim je svoboda bila potrebna. Okoli tega jedra pa so se zbirali široki krogi večjih ali manjših oportunistov, ki zdaj računajo, v koliko je demokracija njihovim interesom koristila. Vsak novi režim dvignejo na površje navdušeni in požrtvovalni privrženci, utrde ga pa le široke plasti politično vnamarnih ljudi, ki pa mislijo na svoje interese, ki jih v novem režimu upajo uresničiti, kakar se vsa masa socialno in duhovno lenih zbere okrog novega režima.

To pa se italijanski demokraciji doslej ni posrečilo. Ob pritrjevanju anglosaških sil je prezgodaj postala konservativna, tako, da ni mogla zajeti levičarskega delavskega gibanja. Iz ječ je izpustila vodilne fašiste in druge njim podobne, kar je gotovo moralo zelo razburiti industrijske delavce, če so se celo pomožni političisti zatekli v hribe, odkoder kot novi partizani zahtevajo, da je treba izpuščene fašiste spet zapreti. Sicer je komunistični voditelj kot pravosodni minister, sam Togliatti, podpisal to amnestijo za fašiste, vendar ogorčenje med levico zaradi tega ni manjše. Zato Togliatti tudi ni več hotel vstopiti v novo vlado, ker se je zbal, take odgovornosti.

Na drugi strani pa je zdaj skrajna desnica dobila mnogo novih sil, ko so se odprle ječe in so iz njih prišli tisti, ki so

nepomirljivi nasprotniki demokracije. Novi režim jih je z amnestijo hotel pridobiti, zdaj sem mu pa škodoželjno smejejo. Tudi konstituenta ni taka, da bi mogla dvigniti veljavo novega režima. Stari Nitti v njej brezkončno dolgo govori o starodavnih časih, kako je bilo tedaj lepo, medtem pa desnica včerajšnje antifašiste že začenja psovati z "emigranti" čeprav večina voditeljev novega režima nikdar ni bila v emigraciji, ampak po ječah. Sodelujoče tri stranke v konstituenti pa zapravljajo čas z medsebojnimi polemikami, tako da je marsikaka seja te konstituante bolj podobna dialogu med De Gasperijem in Togliattom.

Niti v zunanji politiki ni vzajemnosti. Komunistični voditelj Togliatti se je na svojo pest peljal v Pariz, se tam pogovarjal z Molotovim, na kar je v svojem glasilu "Unitá" grajal De Gasperijev boj za Trst." Nato članek naglašá velikanske ideološke razlike, kjer so dosledni katoličani nepomirljivi nasprotniki komunizma in narobe. Zato se oglašajo glasovi, da bi se ustanovila kaka demokratična sredinska stranka, okoli katere naj bi se zbrale vse druge demokratske sile. To bi lahko bila krščanska demokracija, toda monarhistično usmerjeni italijanski jug ji dela velike težave. Najbolj pa je italijanska demokracija v nevarnosti zaradi težavnih gospodarskih razmer. List navaja, da so že začeli krožiti bankovci po 5 in 10 tisoč lir in da so napovedana celo bankovci po 25 tisoč lir. Finančno stanje države je res slabo, vendar še mnogo boljše kakor je finančno stanje italijanskih družinskih očetov." V končnem odstavku pa list tako-le pravi:

"Italija je hotela govoriti jezik svetovne demokracije. Nikjer se ni skuhalo toliko načrtov za evropsko in svetovno zvezo kakor med italijanskimi antifašisti. Italija pa začenja danes spet govoriti jezik italijanskega nacionalizma, da bi nekako zajela porajajoči se novi nacionalizem, da bi ne postal še bolj nevaren. Celo socialisti in komunisti so nekako molče odobravalí ustanavljanje novih fašističnih časopisov, ker so upali tako dobiti simpatije nekdanj fašističnih množic in jih počasi po svoje usmeriti. Toda demokracija bo toliko časa letala za nacionalizmom, dokler ne bo vsa upehana obnemogla, nakar se bo ta obrnil in jo pobil. To je vsekakor mogoče.

Kaj pa bo, če v Italiji zmaga nacionalizem? Isto, kar je bilo v Nemčiji: nacionalni boljševizem, ki odločno stavi na rusko karto. Tukaj se dotikata skrajna levica in skrajna desnica... Evropsko ravnotežje danes je tako omajano, da bi ga Italija resno ogrozila, če bi se odvrnila od zahoda. Italija spet enkrat utegne povzročiti zemeljski plaz. Bolj odločno kakor doslej bo kolebala med zahodom in vzhodom, vendar bo poslej Peter Nenni bolj nihal proti vzhodu. Seveda tudi bolj ostra usmerjenost proti vzhodu v Italiji ne more biti nič trajnega, ker ima tukaj cerkev veliko veljavo. Vendar še odnikanje od zahoda utegne razdejeti evropsko ravnotežje in ustvariti nov svetovno-politični položaj. Zato italijanska kriza ni več zgolj italijanska zadeva. Vedno je bilo tako: Italija, ki je ogrožena, je Italija, ki ogroža. Tako je bilo in tako bo. Utegne se zgoditi, da Italija postane prvi evropski ugasli ognjenik, iz katerega bodo izbruhnili novi plameni."

12 pomoč beguncom

Londonski list "Times" je prinesel naslednje pismo lorda Beveridge-ja:

"Gospod. Ena izmed najstarejših in najmočnejših britanskih tradicij je, da nudi zavetje beguncom iz tistih dežel, kjer vladajo smovoljni režimi. Našla, na katerih je zgrajena ta britanska tradi-

cija, so zdaj resno ogrožena. Ena izmed najbolj žalostnih posledic pretekle vojske je neizmerno število beguncév vseh narodnosti, ki zdaj životarijo po raznih evropskih državah, katerim pa je, če upoštevamo režim, ki je vsiljen njihovim domovinom, zdaj povratak v domovino sploh ni mogoč ali pa je vsaj nevaren. Ne glede na ljudi nemškega rodu je danes gotovo 1 milijon beguncév, med katerimi je največ Poljakov, Jugoslovanov in pripadnikov malih baltiških držav. V zvezi s tem nastaja vprašanje, kako bi se ti ljudje mogli varno vrniti v svojo domovino.

Da varuje interese teh beguncév, je bil ustanovljen ne-strankarski "Odbor za varstvo beguncév - Refugees Defence Committee". Jaz sem sprejel njegovo predsedstvo. Ta odbor ne more obravnavati vprašanj, ki se tičejo posameznikov, bo pa pozdravil vskršno poročilo o beguncih, ki so potrebni pomoči. Namen tega odbora je najprej ta, da javnost o beguncih pravilno pouči, da se tako o beguncih ustvari človeško mnenje, in da jih zaščiti pred pritiskom odgovarjajočih vlad, ki bi jih silile, naj se vrnejo domov brez zadostnega jamstva, da bodo tam z njimi pošteno in človeško ravnali. Drugi namen odbora pa je ta: če je tem beguncem povratak v domovino nemogoč, da jim da nov dom in možnost srečnega in koristnega življenja."

MADŽARI IN ČEHI

Kakor znano je češkoslovaška vlada začela izganjati madžarske manjšine iz svoje države. Pri tej priliki je češkoslovaški zunanji minister izjavil, da Čehi ne bodo več trpeli nemških in madžarskih manjšin. Na te besede je budimpeštanski list "Nepszava" napisal ta-le članek:

"Srečni bi bili, ko bi mogli pozabiti neprijetne spomine. Toda Masarykove besede nam oživljajo spomine iz leta 1938, ko so se Čehi brez besede podali nacistom. Njihova sijajno opremljena vojska je brez odpora položila svoje orožje in izročili so svojo zelo močno in napredno industrijo, s čemer so nemški armadi omogočili, da je začela svoje zmagovite napade. Prav dobro vemo, da se minister zunanjih zadev ni boril. Ves čas vojske se je vedel kakor jagnje, danes pa je hujši kakor volk. Narodi, ki poznajo kaj je lepo vedenje, prezirajo take bombastične govore in se zgražajo ob taki nečloveški politiki. Ne briga nas usoda Slovaške, saj ni niti boljša niti slabša od naše. Toda Čehoslovakom delajo ne-prilike Madžari, ki nikdar niso bili fašisti. Ali je njihova demokracija že toliko oslabela, da jo že najmanjši tuji element hromi?"

Monarhistična Sicilija ima "kralja"

Pod tem naslovom prinaša pariški dnevnik "Le Figaro" 4. okt. dolg članek o "poštenem tolovaju" Giulianu Salvatoruju. V članku piše, kako je vsa Sicilija monarhistična in kako zelo je nezadovoljna s sedanjo republikansko vlado. Voditelj teh upornikov je Salvatore Giuliano, star okrog 30 let, ki se s svojimi četami prosto giblje po Siciliji. Kje ima svoj glavni stan, ne skriva pred nikomur marveč je to vsem dobro znano, tudi policiji, ki si pa ne upa blizu, prav tako ne vojaštvu. Tudi po mestih ima svoje zaupnike. In tako si mož s svojimi ljudmi upa priti tudi v mesto pri belem dnevu, da tam "snjame" kakšnega svojega političnega nasprotnika, ali pa kakšnega bogataša, od katerega upa dobiti visoko odkupnino. Eden zadnjih, ki ga je odpeljal, je neki M. Virga, kateremu je vrnil prostost za 25 milijonov lir. Cenejši je bil neki M. Aenello, tovarnar,

ki se je odkupil s 15.000 lirami. Prav zadnje čase pa je skušal dobiti v roke draguljarja M. Luppa in ga je po svojih zaupnikih zvalil 10 km iz Palerma, kjer ga je hotel ujeti. Mož pa je past pravočasno zapazil in skušal uiti. Ob napadu se je branil z revolverjem - kajti v Siciliji si nihče ne upa iz mesta brez orožja - in je v boju padel. Glavni stan ima ta Giuliano na Monte Sagana, od koder hodi na svoje podviže.

Čeprav se mu sicilska policija in vojaštvo ne upata blizu, in ga pustita v miru, gre pa mož vladi v Rimu le malo na živce. Pred kratkim je notranji minister M. Romitta razpisal na njegovo glavo 200.000 lir. Ministrstvo je dalo natisniti velike plakate z Giulianovo fotografijo. Več nekaj dni pa so se pojavili po Siciliji, pa tudi po mestih, plakati s fotografijo ministra M. Romitta in objavo, da razpisuje Giuliano nagrado 2 milijonov lir tistemu, ki mu notranjega ministra pripelje živega. Za njegovo truplo pa samo 500 lir. Tako zabavo imajo na Siciliji.

= : : =

AMERIŠKI SENATOR PROTESTIRA. (Pirc Vinko).

New York, 19. okt. (Radio Vatikan) Ameriški senator Wagner je ameriški vladi poslal pismo, v katerem protestira zoper obsodbo zagrebškega nadškofa dr. Al. Stepinca. V svojem pismu naglašča senator Wagner, da se Združene države ne morejo odreči svoji dolžnosti braniti temeljne človeške svobode. Obsodba nadškofa dr. Stepinca je največja sramota ne le za katoličane, marveč za vse verne ljudi. Vse dežele so se dolžne združiti, da preprečijo tako kruto kršenje osnovnih človeških svobod.

KANDIDATJE ZA OKRAJ KRANJ so: minister Fajfar Tone (šolski upravitelj Završnik Stane), Kramar Alojz (obrtnik Macarol Stane); II. delavec Stegnar Andrej (lekarnar Levička Zdenko v Trbiču), poročnik Našič Karel (kmet Repinc Miha); III. minister dr. Kržišnik Anton (posestnik Rozman Franc iz Mavčič), delavec Klakar Janez iz Senčurja (kmet Mohorčič Jožef iz Podblice); IV. vrtnar Por Janez na Strmolu (posestnik Snedic Janez), kmečki delavec Ribnikar Janez s Praprotni police (žagar Kaštrun Rudi s Preddvara).

KANDIDATJE ZA OKRAJ GROSUP-LJE za volitve 27. t. m. so: I. Maček Leopold (zdravnik dr. Franc Podkoritnik), kmet Gale Ivan (kmet Pavčič Anton); II. Ivan Krevs iz Ljubljane (Hrovat Ivan), Zajc Pepca (Avsec Venceslav); III. Malešič Matija, podpolkovnik (Hočevar Ivan, študent), Blatnik Ludvik, mesarski pomočnik iz Dobropolj (kolar Gale Herman s Turjaka).

KANDIDATJE ZA OKRAJ LJUTOMER: I. Lubej Franc, učitelj iz Ljubljane (kmet Skuhala Franc iz Križevcev), kmet Slavič Jožko iz Ljutomerja (zadružnik Habjanič Matija); II. Fajdiga Ivan (kmet Meško Maks), vinočradnik Hodžar Martin (Stuhec Franc).

TRI DOBRE SLUŽBE NA VELEPOSESTVU. Dve slovenski dekleti dobita službo za gospodinjstva in poljska dela ter kmečki fant za poljska dela in hlev. Le 20 - 40 let stari kmečki ljudje dobe to službo, ki je stalna. Znanje nemščine ni potrebno. Služba je stalna in zelo dobra. Več se poižve v uredništvu "Domačih glasov".

KANDIDATJE ZA JESENŠKI OKRAJ so: I. Kardelj Edvard (delavec Dolinšek Anton); II. Dr. Počičnik Miha, direktor KID (delavec Žvan Ivan), železniški delavec Vidic Ivan (kmet Kajžar Jakob); III. Dr. Rus Jože (delavec Kersnik Stane), kmet Kunstelj Peter (kmet Medja Jakob); IV. Tomar Janko, kmet Legat Jože (tovarnarvoril, da bi bilo treba misliti na sodelovanje za prehrano.

UPANJE ZA MIR je še 50%, je dejal predsednik mednarodnega prehranjevalnega urada UNO, ko je govoril, da bi bilo treba misliti na sodelovanje za prehrano.